

Don Quishocking: groepsportret met ruzie

In Don Quishocking werden zoveel meningsverschillen uitgevochten, dat het verbaast dat de cabaretgroep zo veel successen op zijn naam bracht. Patrick van den Hanenberg tekende de geschiedenis op.

De verwachtingen waren hoog gespannen, op 13 september 1985, in De Balie, Amsterdam. Daar is de première van *Kaltes Grauen*, een hommage aan Erika Mann en Die Pfeffermühle, het legendarische cabaretste tegengeluid uit Duitsland in de jaren '30. In *Wij mogen alles zeggen - de geschiedenis van Don Quishocking*, merkt Patrick van den Hanenberg fijntjes op dat het uitgeweken cabaret van Erika Mann in 1936 in Nederland geen arbeidsvergunning kreeg: 'Den Haag had er geen behoefte aan dat een bevriend staatshoofd (Adolf Hitler; E.S.) aan de schandpaal werd genageld.'

Het Goethe Instituut en de SLAA hadden Jacques Klötters benaderd om de voorstelling inhoud te geven, waarna Klötters erin slaagde de kompanen van zijn oude groep Don Quishocking weer bij elkaar te brengen. Zo werd de avond ook een reünie van een groep vrienden die vijf jaar eerder tot de conclusie was gekomen dat ze niet meer met elkaar door één theaterdeur konden. Klötters, Fred Florusse, pianist Pieter Van Empelen, en George Groot, vanouds de artistiek 'dictator' van de groep. Groot staat voor het eerst op het affiche onder zijn oranje naam: Swami Anand George. Zijn 'bekering' tot de filosofie van Bhagwan was de bembom waardoor Don Quishocking werd opgeblazen.

Van den Hanenberg noemt het de 'Poona-clash'. Alleen Anke Groot is er voor het eerst sinds de start van Don Quishocking in 1967 niet meer bij. Joke Bruijs heeft haar plaats ingenomen. Volgens Bruijs ging er 'een golf van walging door de Amsterdamse theatercafés' toen bekend werd dat ze met Don Quishocking ging optreden, 'alsof ik heel erg fout was geweest in de oorlog'. Programma en reünie zijn een succes, Bruijs blijkt een gouden greep.

Theatergeschiedenis, het privé-domein van Don Quishocking, en cultuurbeschuwing zijn de drie pijlers van *Wij mogen alles zeggen*, en Patrick van den Hanenberg houdt ze uitstekend in balans. Mischien is het jammer dat hij door een journalistieke benadering zelf wat op de achtergrond blijft. Hij is ongetwijfeld een bewonderaar van het werk van Don Quishocking, maar dat wordt nergens op hoge toon uitgedrukt. De theaterteksten die hij citeert zijn blijkbaar ook niet gekozen omdat ze tot zijn favorieten behoren, maar omdat ze belangrijk waren voor de ontwikkeling van de groep.

Van den Hanenberg blijkt vooral een liefhebber van geschiedenis. De geschiedenis van Don Quishocking, maar ook van het naoorlogse cabaret krijgen voortdurend aandacht. Van Toon Hermans en Fons Jansen via het engagement van Lurelei en Neerlands Hoop naar het individualisme van het hedendaagse cabaret dan wel theater.

Wij mogen alles zeggen is vooral ook een groepsportret met ruzie. De groepsleden komen ruim aan het woord over zichzelf en de anderen, en ook derden doen ongezouten hun zegje. Gezien de vele

persoonlijke en artistieke meningsverschillen is het bijkans een wonder dat de groep erin geslaagd is in dertien jaar acht succesvolle programma's te maken, en tussen 1980 en 2008 nog viermaal het theater in te gaan.

Kanker, koningshuis, en kapitalisme, het was allemaal actueel toen. Van den Hanenberg geeft de nodige uitleg over gedateerde feiten en personen. Wie was Ton Regtien? Wat spookte Glimmerveen ook alweer uit? Wat verdiende Prins Bernhard aan Lockheed?

Taboes blijken alleen in schijn doorbroken. Een voorbeeld daarvan is de tekst: 'Hij komt, hij komt/ De Heere Jezus komt/ Hij wandelt nu nog op het IJ/ Maar strakjes komt hij hier voorbij...' Die wandeling was in 1973. Het lied werd 'beledigend, grof, smakeloos, vuil' genoemd. In Groningen wandelden 150 betalende bezoekers uit de voorstelling weg. Dominee Abma van de SGP stelde vragen in de Tweede Kamer. Die trend is ondertussen ook aan een come back bezig. Hebben alle satire en engagement dan wel zin gehad?

Van den Hanenberg legt de vraag voor aan de leden van Don Quishocking, en het oordeel is mild, voor de groep, en voor de samenleving. We mogen alles zeggen, maar heel veel moet steeds weer opnieuw worden gezegd.

Ed Schilders

Wij mogen alles zeggen - de geschiedenis van Don Quishocking
Patrick van den Hanenberg
Nijgh & Van Ditmar, 240 pagina's;
€ 19,90
ISBN 978 90 388 9089 0

